

Barn vars föräldrar avlidit

Se tabellerna 6 i Barn och deras familjer 2001 Del 1 Tabeller

Varje år är det några tusen barn som förlorar biologiska föräldrar genom dödsfall. Knappt 1 000 barn förlorade sin biologiska mor år 2001 och nästan 2 200 förlorade sin far. I procent räknat blir det naturligtvis ett mycket litet tal. 0,2 procent av 0–17 åringar förlorade någon av sina biologiska föräldrar genom dödsfall 2001.

Över årens lopp blir det trots allt ett rätt stort antal barn som någon gång under barndomen förlorat föräldrar genom dödsfall. Det gäller 25 000 barn i åldrarna 0–17 år. Sjutusen har förlorat sin biologiska mor, 17 700 sin far och 252 barn har förlorat bägge sina biologiska föräldrar. Detta kan gälla ytterligare barn. För 50 000 barn saknar vi uppgifter, beroende på att föräldrar emigrerat eller kanske aldrig bott i Sverige.

Att bägge föräldrarna avlider är mycket ovanligt och inträffar bara i ett fåtal fall. År 2001 förlorade 13 barn båda sina biologiska föräldrar. Av dessa var det 12 som också bodde med bägge föräldrarna. Betydligt fler barn har förlorat en ensamstående mor eller far, dvs. den, så vitt vi vet, ende vuxne som barnet bott tillsammans med. År 2001 gällde det 235 barn med en ensamstående mor och 92 barn med en ensamstående far.

Förlorat föräldrar under barndomens lopp

I 17-åringarna kan på sätt och vis hela barndomens händelseförlopp sammanfattas. Ser vi till dem enbart framgår att 3,2 procent förlorat någon eller båda sina biologiska föräldrar. För ett antal barn saknar vi uppgift om föräldrarna. Föräldern finns inte i Sverige och återfinns därför inte i befolkningsregistren. I de flesta fall torde de föräldrarna finnas i livet. Om vi antar att de föräldrar, för vilka uppgift saknas, finns i livet i samma utsträckning som övriga föräldrar skulle vi få ungefär den fördelning som visas i andra raden i tabellen nedan. Totalt 97 procent av suttonåringar i Sverige skulle ha båda sina föräldrar i livet. I kapitlet Föräldrar och syskon har vi visat att 63 procent bor tillsammans med bägge.

17-åringar med föräldrar i livet och med föräldrar som avlidit.

Antal per 100 barn 2001.

	Båda biologiska föräldrar lever	Båda biologiska föräldrar har avlidit	Mor har avlidit	Far har avlidit	Uppgift saknas	Samtliga
Alla	92,3	0,1	0,9	2,2	4,5	100
Alla med uppgift	96,6	0,1	1,0	2,3	–	100

Källa: SCB Registret över totalbefolkningen (RTB) 2001.

Dödsfall mycket vanligare förr

Förr var det betydligt vanligare än idag att föräldrar avled medan barnen fortfarande bodde hemma. Dödsrisker för män och kvinnor i medelåldrarna har minskat kraftigt över tid.

I undersökningar om levnadsförhållanden (ULF) har vuxna tillfrågats om de växt upp med båda sina ursprungliga föräldrar. De som inte gjort det har angett vad som gjorde att familjen splittrades. I början av 1900-talet var dödsfall det vanligaste skälet men har sedan dess minskat kraftigt i omfattning. Numera är det istället separationer som i första hand ligger bakom en uppväxt med enbart en av föräldrarna.

Totala andelen barn som varit med om att någon av föräldrarna avlidit är högre än vad som framgår av tabellen nedan. Det har framgått från avsnittet ovan. Här finns bara de barn med där dödsfallet orsakat familjens splittring. Barn som av andra skäl inte levt med båda föräldrarna kan ju också ha varit med om att en förälder avlidit, dvs. en förälder som barnet inte bor tillsammans med.

Dödsfall som orsak till en uppväxt skild från en av föräldrarna.

Andel av samtliga hemmaboende 16-åringar/ 17-åringar . Procent

Period	Andel 16- respektive 17-åringar vars föräldrar En eller båda avlidit	
	16 år	17 år
	född i Sverige	
1916–25	17,9	
1926–35	14,5	
1936–45	11,7	
1946–55	9,4	
1956–65	6,1	
1966–75	4,4	
1976–85	3,7	
1999		2,7 ³⁰

Källa : Perioder t.o.m.1976–85: SCB Undersökningen om levnadsförhållanden (ULF).

Bearbetning av tabell 3.1 i SCB *Familj i förändring* Rapport nr 71 i serien Levnadsförhållanden.

1999: Registeruppgift. SCB *Barn och deras familjer 1999* Demografiska rapporter 2000:2
Talen ovan anger i vilken mån föräldrars död varit orsaken till att barnen ej levt med bägge föräldrarna under hela uppväxten.

³⁰ Fler barn än så har varit med om att någon av föräldrarna avlidit. Det gäller t.ex. också bland de barn vars föräldrar aldrig bott ihop. Se vidare avsnittet ovan.

Barnens boende

Se tabellerna 7 i Barn och deras familjer 2001 Del 1 Tabeller

Hur barnen bor hänger samman med barnens ålder. När barnen är små är det vanligt att familjen bor i flerfamiljshus. Men ju äldre barnen blir, desto vanligare är det att man flyttar till något större. Småhus, radhus och kedjehus blir allt oftare förekommande, ju äldre barnen blir. Det finns flera förklaringar till detta. Ju äldre barnet är desto större är sannolikheten att det finns syskon eller har funnits syskon i familjen. Om familjen är stor krävs en stor bostad. De ekonomiska förhållandena förbättras också med tiden. Detta märks också i det faktum att små barn inte lika ofta som stora, tillhör familjer som äger fritidshus.

Av barn i åldern 0–5 år bor 63 procent i småhus, radhus eller kedjehus och 37 procent i flerfamiljshus. Bland 13–17-åringarna är andelen som bor i småhus, radhus eller kedjehus högre, 74 procent och andelen som bor i flerfamiljshus lägre, 25 procent. 13 procent av 0–5 åringarna bor i familjer som äger fritidshus, medan motsvarande andel hos 13–17-åringarna är 21 procent.

Barn efter den typ av hus som familjen bor i 2000/2001.

Procentandelar

Ålder	Friliggande småhus	Radhus/kedjehus	Flerfamiljshus			Samtliga	Antal barn i tusental ULF 00/01
			1–2 våningsplan	3–4	5+		
0–5 år	51	12	8	19	10	100	527
6–12 år	59	13	6	15	6	100	852
13–17 år	62	12	5	13	7	100	536
0–17 år	58	13	7	15	8	100	1 914

Källa: SCB Undersökningen om levnadsförhållande 2000/01

Även möjligheten till eget rum ökar med barnens ålder. 70 procent av 0–5 åringarna och 79 procent av 13–17 åringarna bor i en bostad där utrymmet skulle tillåta eget rum.

Utrymme för eget rum

Procentandelar

Ålder	Utrymme för eget rum åt varje barn	
	1999	2001
0–5 år	69	70
6–12 år	73	73
13–17 år	81	79
0–17 år	74	74

Källa: SCB Undersökningen om levnadsförhållande 2000/01

Barn till sammanboende föräldrar bor i betydligt större utsträckning i småhus, radhus eller kedjehus, än barn till ensamstående. 77 procent med sammanboende förälder bor så, jämfört med 40 procent av de ensamståendes barn. Även när det gäller möjligheten till eget rum kan man se tydliga skillnader.

Boendet ser olika ut i olika delar av Sverige. I glesbygdskommuner bor nästan alla barn i småhus (94 procent). I förortskommuner är det hälften av barnen och i storstadskommuner bara var fjärde. I storstäderna är det ungefär lika vanligt att bo i småhus som i höga flerfamiljshus (5 våningar eller högre).

Storstads- och glesbygdsbarn är de som har bäst tillgång till fritidshus.

Boendet i olika kommungrupper 2001

Procentandelar

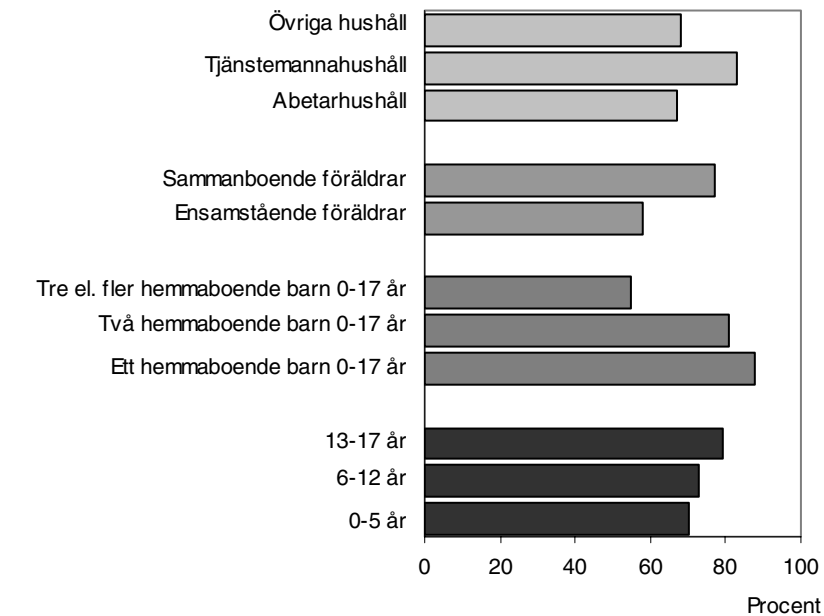
Barnet bor i	Bor i småhus	Tillgång till fritidshus	Utrymme för eget rum
Storstäder	33	52	59
Förortskommuner	73	56	73
Större städer	67	51	73
Medelstora städer	81	49	81
Industrikommuner	83	41	83
Landsbygdskommuner	93	42	83
Glesbygdskommuner	94	53	78
Övriga större kommuner	84	40	78
Övriga mindre kommuner	89	42	78
Samtliga barn 0–17 år	71	49	74

Källa: SCB Undersökningen om levnadsförhållande 2000/01

Kommungrupp enligt kommunförbundets indelning. Se bilaga 5 i Barn och deras familjer 2001 Del 1 Tabeller

Utrymme för eget rum

Andel barn, 0–17 år, i olika typ av hushåll med utrymme för eget rum, 2001

Källa: SCB Undersökningen om levnadsförhållande 2000/01